

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 29. aprila 2021. godine
Ref.br.: RK 1762/21

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI101/20

Podnosilac

Shqipërim Ademaj

**Ocena ustavnosti odluke Ministarstva pravde
br. 15/2020 od 21. februara 2020. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

Arta Rama-Hajrizi, predsednica,
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika,
Bekim Sejdiu, sudija,
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija,
Gresa Caka-Nimani, sudija,
Safet Hoxha, sudija,
Radomir Laban, sudija,
Remzije Istrefi-Peci, sudija, i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Shqipërim Ademaj, sa prebivalištem u Prištini (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Kemajl Ademaj, advokat.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost odluke Ministarstva pravde Republike Kosovo (u daljem tekstu: MP) br. 15/2020 od 21. februara 2020. godine u vezi sa poništavanjem javnobeležničkog ispita.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti gore navedene osporene odluke Vlade, kojom su mu, prema navodima podnosioca zahteva, povređena prava zagarantovana članovima: 7. [Vrednosti], 10. [Ekonomija], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava], 99. [Procedure], 119. [Osnovna načela] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), i članovima 14. [Zabrana diskriminacije] i 1. Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 20. juna 2020. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev preko Pošte Kosova. Dana 25. juna 2020. godine zahtev je stigao do Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 2. jula 2020. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Safeta Hoxhu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, u sastavu sudija: Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (predsedavajuća), Bajram Ljatifi i Radomir Laban (članovi).
7. Dana 3. avgusta 2020. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o registraciji zahteva KI101/20. Kopija zahtev je dostavljena MP-u u skladu sa zakonom.
8. Dana 11. avgusta 2020. godine, podnosilac zahteva je podneo prateću dokumentaciju.
9. Dana 12. aprila 2021. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

10. Dana 19. aprila 2019. godine, MP je, odlukom br. 16/2019, raspisao javni konkurs za kandidate koji su želeli da polažu javnobeležnički ispit.

11. Dana 15. i 16. juna 2019. godine, održan je pismeni ispit za javnog beležnika, dok je 6., 7. i 8. jula održan usmeni ispit za javnog beležnika.
12. Dana 12. jula 2019. godine, MP je objavilo rezultate uspešnih kandidata koji su položili javnobeležnički ispit. Među njima je bio i podnosilac zahteva, rangiran na 150. mestu na listi, koji je istog dana dobio uverenje br. 150/2019 kao dokaz o položenom ispitu.
13. Dana 22. jula 2019. godine, MP je donelo odluku [br. 122/2019] za raspisivanje javnog konkursa za prijem 79 slobodnih mesta za javnog beležnika u nekim opštinama Republike Kosovo. Krajnji rok za prijavu je bio 7. avgust 2019. godine.
14. Dana 24. jula 2019. godine, MP je raspisalo javni konkurs za prijem javnih beležnika.
15. Dana 6. avgusta 2019. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev MP-u, kojim je tražio: *"...Ovim zahtevom se obraćam Ministarstvu pravde Republike Kosova – Komisiji za imenovanje Notara, prema objavljenom konkursu od strane Ministarstva pravde Republike Kosova, u skladu sa odlukom br. 122/2019 od datuma 22.07.2019 godine. Budući da sam položio notarski ispit i ispunjavam sve uslove predviđene zakonom za vršenje dužnosti notara, ovim zahtevom izražavam moje interesovanje za imenovanje, odnosno otvaranje kancelarije notara u opštinama kao sledeće: 1. Uroševac, 2. Lipljan i 3. Štrpce (...)"*.
16. Dana 21. februara 2020. godine, MP je, odlukom br. 15/2020, poništilo proces javnobeležničkog ispita koji je raspisan 19. aprila 2019. godine, zbog navoda o nepravilnostima u postupku, da je bilo naklonosti prema članovima porodice, prijateljima i članovima partija javnih ličnosti. U delu izreke ove odluke se ističe: *1. Poništava se postupak ispita za javnog beležnika, koji je Ministarstvo pravde raspisalo 19. aprila 2019. godine. 2. Sve uplate koje su izvršili kandidati koji su položili javnobeležnički ispit u skladu sa tačkom 1. ove odluke biće vraćene. 3. Departman za slobodne profesije i Departman za finansije i opšte usluge su obavezni da sprovedu ovu odluku, 4. Ova odluka stupa na snagu na dan potpisivanja"*. Pravni savet upućuje da protiv ove odluke nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

Navodi podnosioca

17. Podnosilac zahteva navodi da su mu osporenim odlukom MP-a povređena ustavna prava, zagarantovana članovima 7, 10, 24, 31, 53, 99 i 119. Ustava i članovima 14. i 1. Protokola br. 1 EKLJP-a.
 - i. *Navodi u vezi sa povredom člana 7. [Vrednosti] Ustava*
18. Što se tiče napred navedene povrede, podnosilac zahteva navodi da mu je Vlada, odnosno MP, proizvoljno uskratila stečena prava, tretirajući ga nejednako pred zakonom. Podnosilac zahteva navodi da mu je tim postupkom,

MP povredilo ljudska prava, "... izbegavajući princip da se vladavina Republike Kosova zasniva na poštovanju prava svojih građana kao i obaveza poštovanja stečenih prava".

ii. Navodi u vezi sa povredom člana 10. [Ekonomija] Ustava

19. S tim u vezi, podnosilac zahteva navodi da je MP povredilo: „Slobodu preduzetništva, negirajući osobama koji su položili ispit notara da razviju preduzetništvo za njihove interese, njihove porodične i javne interese, uopšte; Slobodu potrošača, onemogućavanjem potrošača da se plasiraju na šire tržište notarskih usluga, sa ciljem stvaranja mogućnosti da se notarske usluge nude po konkurentnim cenama i sa većim kvalitetima; Slobodu pružanja usluga osobama koje su položile ispit notara; Slobodu privatne svojine, kada navedene osobe pružajući usluge za koje su kvalifikovane, stvorila bi prihod za sebe i njihove porodice i takođe bi stvorila sredstva i za državu; Sloboda stvaranja cena usluga u korist potrošača, uslugama prema zahtevu i normalne ponude, pružajući široku ponudu potrošačima, sa konkurentnim cenama i većim kvalitetom, i takođe, Ministarstvo sa ovim postupkom, je lišio slobodni pristup na tržište za potrošače i slobodnu konkurenciju. Ovo, kada je poznata činjenica da prema Zakonu o Beležništvu, u Republici Kosova, broj notara treba da bude jedan (1) notar za 10.000 stanovnika, dok trenutno na Kosovu rade oko 70-75 notara, što 10-15 od njih treba da se penzionišu do kraja ove godine. Treba da se analizira činjenica, da; na čiji je interes ovaj monopolizacija ove usluge toliko potrebnim za građane i biznise Republike Kosova? Jedno je veoma sigurno, da; ova situacija i ovaj monopol stvoren već od osam (8) godina, građanima i biznisima Republike Kosova, ne ide na interes, ni na koji način”.

iii. Navodi u vezi sa povredom člana 24. [Jednakost pred zakonom] Ustava

20. Podnosilac zahteva navodi da ga je MP, pozivajući se na preispitivanje zakonitosti zbog povrede ustavne odredbe iz člana 24. Ustava, "... lišilo njihovog dobijenog prava, čak ne zbog činjenice da je dokazano da je isti imao određeni politički smer ili pripada određenoj grupi (iako ni ovo ne bi bilo pravni osnov za lišenje dobijenih prava), međutim ovo pravo je negirano zbog jedinog „razloga“, da; On, negirano-poništeno pravo, je dobio u vreme kada se Ministarstvo Pravde upravljalo od jedne druge političke grupe, a ne od političke grupe kojem je pripadala osoba koja je bila na čelu Ministarstva Pravde u trenutku donošenja navedene odluke! Kao rezultat ovoga, podnosilac ovog zahteva postavlja pitanje da; Koji je, ili koja se može smatrati krivicom, propustom ili njegovom interakcijom, šta god da je u ovom slučaju da biste opozvali stečeno pravo? I, ako se navedena odluka ne proglasi kao neustavna; Koji bi bio motiv podnošenja ovog zahteva i drugima da bi se podlegli bilo kojem drugom eventualnom procesu postizanja prava koja mu je negirana ili potvrda koja zbog otkazivanja procesa, takođe se smatra poništenom? Znači, ko može da garantuje podnosioca ovog zahteva i ostale, da ako se podlegnu jednom procesu „ispravnog“ kvalifikovanja, kao što je Ministarstvo tvrdio, da u buduću, druga vlada da ne nastavi praksu koja je započeta od ovog ministarstva, za strategijsko i proizvoljno poništenje

svih stečenih postupka i prava, u bilo kojoj prethodnoj vladi. Verujemo da Ustavni Sud Republike Kosova, takve odluke u suprotnost zakona, ustav i pravno obezbeđenje, neće dozvoliti i prekinut će jednu takvu praksu rušenja pravne sigurnosti”.

iv. Navodi u vezi sa povredom člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava

21. Što se tiče povrede prava na pravično suđenje, podnosilac zahteva dodaje: “Od jedne neutralne ocene odluke Ministarstva, jasno proizlazi da je podnosiocu ovog zahteva negirano stečeno pravo, u suprotnosti sa svim lokalnim i međunarodnim zakonima, kršeći se od strane Ministarstva na flagrantnom načinu, osnovne principe Zakona o Opštoj Administrativnoj Proceduri kao; 1. Princip zakonitosti, član 4 stav 2 ZOAP-a, ... 2) Princip ravnopravnosti i nediskriminisanja, član 6 ZOAP-a, 3) Princip objektivnosti i nepristrasnosti, član 7 stav 2, ... 4) Princip zakonskih i razumnih očekivanja, član 8 stav 1 ZOAP-a ... 5) Princip otvorene administracije, član 9 stav 1 i 2 ZOAP-a”. Podnosilac zahteva dalje dodaje: “Navedena odluka sadrži propuste u smislu člana 48. ZOAP-a. Ovo zbog činjenice da obrazloženje odluke, ne sadrži objašnjenje činjeničnog stanja na kome je donesena odluka. „Činjenice“ su veoma nepoverljive, za koje Ministarstvo tvrdi da su bile odlučujuće u ovom predmetu. Kao rezultat, Ministarstvo u navedenu odluku, izuzetno objektivno, zlonamerno – nepoverljivo i u potpunom površinskom načinu, „samo radi reda“ je ocenila dokaze koje u stvari ne stoje“.... Dalje, Ministarstvo, pozivajući se na član 55 ZOAP-a, koji govorio o pravu administrativnog tela za poništavanje jednog administrativnog akta, u stvari Ministarstvo je prema odluci poništilo ne jedan individualni ili opšti administrativni akt, već je poništilo jedan postupak. Odluka sadrži kršenje iz člana 91 ZOAP-a, zbog činjenice da sada stranci, podnosiocu zahteva, nijednom nije dato pravo da se upozna sa dokumentima u dosijeu u administrativnom postupku koja je bila prednost napadnutoj odluci, niti mu je data prilika da uzme jednu kopiju dokumenta koja se nalazi u spisu predmeta. Takođe, suprotno članu 94 i 95 ZOAP-a, stranci – sada podnosiocu ovog zahteva, nije mu data prilika niti pravo da podnese mišljenje, objašnjenja i dokaze, ni pravo da bude saslušan u postupku. Stranka – sada podnosilac zahteva, nijednom se nije obavestio od strane Ministarstva sa administrativnim aktom, kao što je predviđeno zakonskom odredbom iz člana 110, 112 i 116 ZOAP-a”.

v. Navodi u vezi sa povredom člana 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava

22. Što se tiče ovog navoda, podnosilac zahteva ističe: “Sa gore navedenim postupkom, povređen je član 49. Ustava, prema kojem; Pravo na rad se garantuje i svako lice ima pravo da slobodno izabere svoju profesiju i radno mesto, kao što ovo pravo proglašava i Univerzalna Izjava, koja takođe, garantuje pravo na poštene i zadovoljne radne uslove, pravo na zaštitu od nezaposlenosti, prava koja su takođe priznate i od Međunarodnog Pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1996 godine i Evropskom socijalnom poveljom. Takvim postupkom, Ministarstvo, podnosiocu ovog zahteva, kao jedan mladi kadar u dobi od 27 godina, sa završenim pravnim

fakultetom i sa radnim iskustvom od pet (5) godina u jednoj od kancelariji notara na Kosovu, nepravедno mu je onemogućio rad u svojoj profesiji za koju je uložio i pripremao se deset (10) godina bez prekida“.

vi. *Navodi u vezi sa povredom člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava*

23. *Što se tiče ove povrede, podnosilac zahteva navodi: “Nije potrebno mnogo objašnjenja da poništenje i negiranje sticanih prava pojedinca kao u ovom slušaju, poništenje odluke državnih-vladini organa na ideološkim osnovima, prouzrokuje pravnu nesigurnost u vezi stečenih prava za svakog državljanina. Čak, takve radnje, obeshrabruju građane i da urade bilo koji pokušaj da bi postigli određena prava, iz takve logike iza sebe snosi strah za poništenje ili negiranje svakog stečenog prava, zbog čega su sami životi građana, a posebno mladih, čine nesigurnim i krajnje bez perspektivne”.*

vii. *Navodi u vezi sa povredom člana 99. [Procedure] Ustava*

24. *Što se tiče ovog navoda, podnosilac zahteva tvrdi: “...povređen je i član 99 Ustava, prema kojem, način rada i procedure donošenja odluka u Vladi će se regulisati zakonom ili uredbama. Ovo zbog činjenice jer, sa navedenom odlukom nisu primenjeni ni zakon ni relevantne uredbe, već je odluka donesena na osnovu ideoloških ogorčenja, kao jedan od brojnih ostalih destruktivnih, negirajući i otkazivanja postupka određenog Ministarstva donesene tokom vremena dok je bila na vlasti – sada otpuštena vlada”.*

viii. *Navodi u vezi sa povredom člana 119. [Osnovna načela] Ustava*

25. *Što se tiče navoda o povredi člana 119. Ustava, podnosilac zahteva ističe: “Navedenom odlukom je povređen i član 119. Ustava, prema, kojim je slobodna tržišna ekonomija osnov ekonomskog regulisanja Republike Kosova. Ovom radnjom, Ministarstvo je pokazalo stav, dijametralno suprotan za jednu pravnu sredinu za tržište i slobodna preduzeća. Stoga, promovisanjem politika koje otvoreno ograničavaju slobodnu konkurenciju, omogućava stvaranje i zloupotreba monopolističkog ili dominantnog pozicija, koji su stvoreni sada skoro od decenije u notarskoj oblasti na Kosovu. Ovim postupkom, Ministarstvo je dovelo da konzumiranje notarskih usluga ne bude pod kontrolom tržišta, dok nedostatak konkurencije između pružaocima notarski usluga, takođe negativno da se prati u poboljšanju kvaliteta i snižavanju cene”.*

ix. *Navodi u vezi sa povredom člana 14. EKLJP-a*

26. *Što se tiče ovog navoda, podnosilac zahteva ističe: “Napadnutom odlukom je teško povređen i član 14 EKLJP-a, ovo zbog činjenice da je podnosilac ovog zahteva diskriminisan, odnosno negirano mu je stečeno pravo, čak ni zbog činjenice da je bio protivnik određene političke stranke (iako konvencija štiti prava pojedinaca, smatrajući političku raznolikost kao vrednost demokratije), ali zbog jedine činjenice, odnosno zbog činjenice da je njegovo pravo sticao na vreme kada au nadležno Ministarstvo vodili pripadnici*

drugih političkih pripadnosti, od onih koji su doneli navedenu odluku. Takvim postupkom Ministarstva, bez sumnje da je povređen i član 1 EKLJP-a, prema kojem stranke su obavezane da jamče svakome u svojoj nadležnosti prava i slobode određene u prvom delu ove Konvencije, koje kao pravo od prvog dela konvencije je i pravo na pravičan postupak definisan u članu 6, koja od gore navedenih, bez sumnje da navedeni princip je teško kršen od strane Ministarstva”.

x. Navodi u vezi sa povredom člana 1 Protokola br. 1 EKLJP-a

27. Pored toga, podnosilac zahteva navodi da je povređeno i pravo na imovinu i obrazložio na sledeći način: “*Budući da stečeno pravo podnosioca zahteva je pravična, koja se može koristiti i kao imovinsko pravo, Ministarstvo na drastičnom načinu je kršilo i član 1, Aneksa Protokola za Zaštitu Ljudskih Prava i Osnovne Slobode, kao i člana 2 ovog protokola koji garantuje pravo na obrazloženje. Ovo zato što navedenom odlukom je kršen i član 19 Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, koji je definisanjem istih prava kao i imovina, između ostalog odredio je; „Odredbe ovog poglavlja takođe se primenjuju i na srodna prava u pogledu druge imovine u kojima se ne spominje nikakva stvar, što se naročito odnosi na prava potraživanja i na intelektualnu svojinu, pod uslovom da se ova prava po svojoj prirodi mogu na njih preneti“.* Ovo zbog činjenice jer, dok podnosilac zahteva, je određen da stiče stečeno pravo na jedan proces koji je organizovan od državnih vlasti na jednoj pravnoj državi i prava kao što tužitelj tvrdi, nada se i želi da bude i Republika Kosovo. Sve ove postupke, podnosilac zahteva, je preduzeo, motivisan da radi u struci profesije i da obezbedi materijalne prihode za sebe, za porodicu u društvo uopšte. Stoga, poništenjem i negiranjem stečenog prava na ovom načinu od strane Ministarstva, naravno da između ostalog, kršena su njegova imovinska prava”.
28. Pored toga, podnosilac zahteva navodi: “*Prema Zakonu o upravnim sporovima, nezadovoljna strana konačnom odlukom Upravnog tela, ima pravo da upravnom tužbom pokrene upravni spor, da bi se ocenila zakonitost upravnog akta. Iz tog razloga, strana je u ovom slučaju dostavila tužbu Osnovnom sudu u Prištini – Odeljenje za upravna pitanja. Međutim, treba imati u vidu da se postupak u prvom stepenu ne završava najmanje tri godine, kao i činjenicu da, prema praksi suda (Odeljenje za upravna pitanja) u većini slučajeva ne odlučuje na meritornom načinu o tužbi, nego samo izvrši poništenje upravnog akta i predmet vraća na ponovno odlučivanje, postupak koji ponovo daje mogućnost upravnom telu za ponovno odlučivanje koja ponovo može da odbije zahtev stranke, koje ponovo daje pravo tužitelju da pokrene upravni spor. I nakon meritornog zaključka u prvom stepenu, svaka od nezadovoljnih strana ima pravo na žalbu u Apelacioni sud – Odeljenje za upravna pitanja, praksa prema kojoj, stranka će možda biti primorana da čeka konačno rešenje slučaja čak čitavu deceniju. Smatramo da su ovi dovoljni razlozi da se završi podnesena tužba u ovom slučaju, nije pravno efektivan lek, prema kojem bi se omogućilo stranci da u razumnom roku, ostvari, odnosno povрати njeno stečeno pravo, koja joj je nepravедно negirana od strane Ministarstva”.*

29. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda:

I. Ta proglasi zahtev kao prihvatljiv.

II. Da utvrdi da je bilo povrede člana 24 stav 1 Ustava Kosova od strane Vlade Kosova – Ministarstvo pravde, odlukom br. 15/2020 od 21.02.2020 godine, protokolisanu u Ministarstvu pravde sa br. 01-173, dana 24.02.2020 godine, kojom je poništen proces Ispita za notara objavljen 19. aprila 2019 godine, negirajući stečena prava učesnicima u ovom procesu.

III. Da utvrdi da je bilo povrede člana 7, člana 10, člana 24 stav 1, člana 31, člana 49, člana 53 i člana 119. Ustava Republike Kosova u vezi sa članom 6. EKLJP-a, što se tiče procesa za notara i negiranja stečenih prava podnosiocu ovog zahteva.

IV. Da proglasi nevažeću i sa povredama navedenih ustavnih odredba: odluku br. 15/2020 od 21.02.2020 godine, protokolisanu u Ministarstvu pravde sa br. 01-173 dana 24.02.2020 godine, kojom je otkazan proces Ispita za notara, objavljen 19. aprila 2019. godine i podnosiocu ovog zahteva da se prizna, odnosno da mu se povrati, stečeno pravo u procesu Ispita za notara objavljen 19. aprila 2019. godine“.

Ocena prihvatljivosti zahteva

30. Sud prvo treba da razmotri da li je podnosilac zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.

31. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

(...)

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

32. Sud se poziva i na član 47. [Individualni zahtevi] Zakona, koji propisuje:

Član 47
[Individualni zahtevi]

(...)

“2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

33. Sud uzima u obzir pravilo 39 (1) (b) [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika, koje propisuje:

Pravilo 39
[Kriterijum o prihvatljivosti]

“1. Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

(b) ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude”.

[...]

34. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da su mu osporenim odlukom MP-a povređena prava zagarrantovana članovima 7, 10, 24, 31, 49, 53, 99 i 119. Ustava i članovima 14. i 1. Protokola br. 1 EKLJP-a zbog poništavanja javnobeležničkog ispita.
35. Pred nego što oceni ustavnost jednog akta nekog javnog organa, Sud, pre svega, treba da razmotri da li je zahtev podnosioca ispunio uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u gore navedenim odredbama.
36. U okolnostima ovog slučaja, Sud se poziva na konsolidovane standarde u vezi sa obavezom iscrpljivanja delotvornih pravnih sredstava, kao što ih je razvio Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) i praksa Suda. S tim u vezi, Sud podseća na stav 7 (druga rečenica) člana 113. Ustava, stav 2 člana 47. Zakona i pod-pravilo (1) u vezi sa slovom (b) pravila 39 Poslovnika, koji, između ostalog, jasno definišu obavezu podnosilaca zahteva da „iscrpe pravna sredstva regulisanim zakonom“.
37. Pored toga, dodatni uslovi prema kojima se gore navedeni zahtevi mogu smatrati ispunjenim, dobro su utvrđeni u sudskoj praksi ESLJP-a, u skladu sa kojom je, prema članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, Sud obavezan da tumači osnovna ljudska prava i slobode zagarrantovane Ustavom.
38. Obrazloženje zahteva o iscrpljivanju pravnih sredstava ili pravilo iscrpljivanja je da se pruži relevantnim organima, pre svega redovnim sudovima, mogućnost da spreče ili isprave navodne povrede Ustava. Ovo pravilo se zasniva na članu 32. Ustava i članu 13. EKLJP-a, da pravni poredak Republike Kosovo obezbedi delotvorno sredstvo za povredu ustavnih prava. Ovo je važan aspekt supsidijarnog karaktera mehanizma ustavne pravde (vidi: Ustavni sud, slučaj br. KIO7/15, sa podnosiocem zahteva: *Shefki Zogiani*, rešenje o neprihvatljivosti od 8. decembra 2016. godine, stav 61; slučaj br. KI30/17, sa podnosiocem zahteva: *Muharrem Nuredini*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. avgusta 2017. godine, stav 35, i slučaj br. KI94/14, sa podnosiocem zahteva:

Sadat Ademi, rešenje o neprihvatljivosti od 17. decembra 2014. godine, stav 24).

39. Sud je dosledno poštovao načelo subsidijarnosti, smatrajući da svi podnosioci zahteva treba da iscrpe sve proceduralne mogućnosti u redovnom postupku, kako bi se sprečila povreda Ustava ili, ako je do toga došlo, da se ispravi takva povreda osnovnog prava. Sud je dalje navodio da su podnosioci zahteva odgovorni kada se njihovi slučajevi proglase neprihvatljivim od strane Suda, ako nisu koristili redovni postupak ili nisu prijavili povredu Ustava u redovnim postupcima (vidi, između ostalog, slučaj Ustavnog suda br. KI89/15, sa podnosiocem zahteva: *Fatmir Koçi*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. marta 2016. godine, stav 35; KI24/16, sa podnosiocem zahteva: *Avdi Haziri*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. novembra 2016. godine, stav 39; i slučaj br. KI30/17, sa podnosiocem zahteva: *Muharrem Nuredini*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. avgusta 2017. godine, stavovi 35-37).
40. Sud ističe da ovaj pristup zahteva da pre nego što se obrate Sudu, podnosioci zahteva treba da iscrpe sve proceduralne mogućnosti u upravnim, sudskim i redovnim postupcima da bi se sprečila povreda ljudskih prava i sloboda zagarantovana Ustavom ili, ako je došlo do takve povrede, da se ispravi takva povreda prava zagarantovana Ustavom (vidi, slučaj Ustavnog suda br. KI62/16, sa podnosiocem zahteva: *Bekë Lajçi*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. februara 2017. godine, stavovi 59-60, slučaj br. KI109/15, sa podnosiocem zahteva: *Milazim Nrecaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. marta 2016. godine, stavovi 27-28; KI148/15, sa podnosiocem zahteva: *Xhafer Selmani*, rešenje o neprihvatljivosti od 15. aprila 2016. godine, stavovi 27-28).
41. Međutim, bez obzira na gore navedena načela, pravilo o iscrpljivanju, zasnovano na sudskoj praksi ESLJP-a, primenjuje se sa „*stepenom fleksibilnosti i bez prekomerne formalnosti*“, s obzirom na kontekst zaštite ljudskih prava. U principu, obaveza iscrpljivanja pravnih sredstava je ograničena na upotrebi tih pravnih sredstava, čije je postojanje sasvim sigurno ne samo u teoriji već i u praksi; koji su dostupni, pristupačni i efikasni; i koji su u mogućnosti da direktno isprave navodne povrede EKLJP-a (vidi, između ostalog, slučajeve ESLJP-a: *Demopolous i drugi protiv Turske*, odeljci: A Podnesci pre Sudom za iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava i B. Iscrpljenje domaćih pravnih sredstava, st. 50-129; *Ocelan protiv Turske*, st. 63-72; i *Kleyn i drugi protiv Holandije*, st. 155-162). Pored toga, ne može se smatrati da podnosilac zahteva nije iscrpeo pravna sredstva ukoliko on/ona može pokazati, pružajući relevantnu sudsku praksu ili neki drugi odgovarajući dokaz, da će dostupno pravno sredstvo koje on/ona nije koristio, biti neuspešno (slučaj ESLJP-a: *Kleyn i drugi protiv Holandije*, stav 156 i tamo navedene reference).
42. U ovom slučaju, Sud primećuje da podnosilac zahteva potvrđuje da je u skladu sa pravnom poukom osporene odluke MP-a, kojom je upućen da pokrene upravni spor protiv te odluke pred nadležnim sudom, iscrpeo ovo pravno sredstvo i očekuje odluku Osnovnog suda u Prištini – Departman za upravljanje. Međutim, podnosilac zahteva tvrdi da ovo iscrpljeno pravno sredstvo nije delotvorno, jer se u početku rešavanje predmeta odlaže godinama i takvo pravno sredstvo ne omogućava meritorno razmatranje predmeta.

43. Sud, u odnosu na navod koji je izneo podnosilac zahteva, ocenjuje da razlozi pomenuti u zahtevu ne ubeđuju Sud da oslobodi istog od obaveze da iscrpi sva pravna sredstva pred redovnim sudovima. Pored toga, Sud podseća da sam ne može zameniti ulogu redovnih sudova utvrđenu članom 101.3 Ustava „*Sudovi sude na osnovu Ustava i zakona*“. Štaviše, kada je reč o navodima o povredi ljudskih prava zagaranтованих Poglavljem II Ustava, Sud podseća na član 53. Ustava, koji obavezuje sudove da tumače ljudska prava u skladu sa odlukama i praksom ESLJP-a.
44. U tom smislu, Sud ponavlja da pre nego što se podnosioci zahteva mogu obratiti Sudu zahtevom, moraju da iscrpe sve procesne mogućnosti u redovnim, upravnim ili sudskim postupcima kako bi sprečili povredu ljudskih prava i sloboda zagaranтована Ustavom ili, ako je do toga došlo, da isprave takvu povredu prava zagaranтована Ustavom. Prema tome, sprečavanje povrede Ustava i EKLJP-a i ispravljanje mogućih povreda u skladu sa članovima 101.3 i 53. Ustava trebalo bi unapred da vrše redovni sudovi, a ne direktno Ustavni sud.
45. Stoga, Sud ocenjuje da, u ovom slučaju, podnosilac zahteva nije pružio nijedan argument i dokaz da je pravno sredstvo koje mu je na raspolaganju neprikladno i neefikasno u smislu gore navedenih odredbi Ustava, Zakona i Poslovnika (vidi, između ostalog, slučaj Ustavnog suda broj: KI116/14, sa podnosiocem zahteva: *Fadil Selmanaj*, rešenje o neprihvatljivosti od 26. januara 2015. godine, stavovi 45-46 i reference citirane u toj odluci).
46. Stoga, na osnovu gore navedenih razloga, Sud utvrđuje da je zahtev podnosioca preuranjen i ne ispunjava uslove za prihvatljivost, pošto podnosilac zahteva nije iscrpeo pravna sredstva prema članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona i pravilu 36 (1) (b) Poslovnika i, kao takav, zahtev treba da se proglasi neprihvatljiv (vidi, između ostalog, slučaj Ustavnog suda broj: KIo7/15, sa podnosiocem zahteva: *Shefki Zogiani*, rešenje o neprihvatljivosti od 8. decembra 2016. godine, stav 62, i slučaj br. KI30/17, sa podnosiocem zahteva: *Muharrem Nuredini*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. avgusta 2017. godine, stav 38).

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113. 7 Ustava, članovima 20. i 47.2 Zakona i pravilima 39 (1) (b) i 59 (b) Poslovnika, dana 12. aprila 2021. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

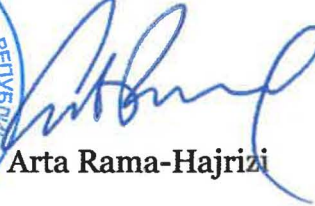
Sudija izvestilac

Safet Hoxha

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi